

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Ludovici Schönleben, Carnioli Labacensis, SS. Theologiae Doctoris, Protonotarij Apostolici, Archi-Diaconi Carnioliae Inferioris. Horae Subsecivae Dominicales. Sive Discursus Sacri De Tempore ...

Cum quadruplici Indice I. Discursuum. II. Locorum Sacrae Scripturae. III.
Rerum & Verborum. IV. Historiarum & Mythologiarum

Pars Hyemalis Et Verna Ab Adventu Ad Pentecosten. - Insertis aliquot
Allocutionibus Academicis

Schönleben, Johann Ludwig

Salisburgi, 1676

Allocutio Academica. In vigilia Nativitatis Domini. Verbum Visibile. Thema.
Transeamus usq[ue] Bethle[h]em, & videamus hoc verbum quod factum
est. Lucæ 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47077](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47077)

ALLOCUTIO ACADEMICA.

In vigilia Nativitatis Domini.
Verbum visibile.

THEMA.

Transeamus usquè Bethlehem, & videamus hoc verbum quod factum est. *Luce 2.*

Difficile est loqui de eo, qui semper loquitur: periculosum tacere, de quo semper loqui debeas. Omnem meretur facundiam eloquentis Magister silentij: nec caret culpâ mutus Orator in fecunditate materiæ. Verùm, de DEO quidquid dixeris infra dignitatem dixisti, quamvis de Verbo increato nulli possit deesse verborum copia. Eloquar an fileam? innocens esse non potest taciturnitas debentis DEO, quod ipsius dicit beneficio; sed & verba facere de *Verbo visibile*, non tam operosum quàm arrogans consilium est. Tacetur melius, quod benè explicari non potest. Nullus hic se suspicetur facundum, ubi Deus ipse ab omni æternitate locutus, amplius loqui non potuit quàm vnum Verbum, idquè abbreviatum. Circumscripta suis angustijs finita ingenia, si ad infinitatem exspatiari non timent, pœnas luunt audaciæ. Non unus in hoc mari demersus Icarus, suum una secum

secum demersit nomen. Quamdiu in luteo ferculo modicam participatæ divinitatis portionem circumferimus, ad lucem, *quæ tenebras posuit latibulum suum*, emicare non licet. *Verbum* dissylaba vocula, sed verborum omnium Synopsis, mille jam pertractata Tomis, nunquam satis explicabitur, donec interpositam Deum inter & homines cortinam reducat beatitudo. *Melius est* mortalibus Augustini suffragio, *DEUM scire nesciendo*. Obscurus planè orator est, & luci tenebras, soli maculas, diei noctem, faci fumum, speculo velum prætexit, qui multa verba facit de uno *verbo*. Nullam igitur hodie Academici expectate Orationem, nulla pigmenta Rhetorum, nulla delicatarum aurium lenocinia: supra humanas est vires Incarnatum *Verbum* ornare verbis. Non eget veritas involucris, suâ nuditate gravior, suâ simplicitate nobilior. Dicam tamen: quid dicam? Expers sit omnis humanitatis, qui sermonem divinum intercipit. Tacendum homini quando loquitur Deus. Tacebo igitur; etiâ nec Orator nec Ecclesiastes, sed Auditor, sed spectator unâ vobiscum concedam in Bethlehemi stabulum (Scholam aut Lycæum divinum volebam dicere) ubi videam & audiam quid loquatur DEUS. Hac viâ siquid incomptè, inornatè, frigitè præsumpsero dicere, id non Oratori aut Ecclesiastæ, sed affectui, sed mihi adscribite. Affectus utitur verbis in ore natis, & cum *Verbum* diligit, verba non deligit.

Transeamus usquè Bethlehem, & videamus hoc verbum quod factum est. Nemo non hodie sit Peripateticus, quando ipse sit Peripateticus DEUS, quia viator. Quid moramur? *Hora est jam nos de somno surgere*. Transeamus à tenebris ad lucem, à caligine

S. Aug. de
Trin.

Rom. 3.

Ibid.

ad solem à nocte ad diem ; Transeamus , & ut Christianos decet Peripateticos, *sicut in die honestè ambulemus.* Tergantur oculi ad protoplastis somnolentiam assueti , ad insolitum evocamur spectaculum. *Videamus hoc Verbum quod factum est.* Qui nudi solis objectum sustinere non possumus, ex insidijs captemus velatum carne , umbratum nube , reflexum in speculo. Ipse jam radios divinitatis suæ refregit in corpore , & fulgorem majestatis immensum temperatione humanitatis delinivit. Tractabilis est visui, postquam est virginali opere elaboratus ad umbram. O Prodigium ! Videri jam potest qui DEUS est !

Videamus hoc verbum in Bethlehem stabulo, ubi sociantur divinis humana , nectuntur ima cum summis , & unus rerum ordo est mutatus ordo. Auditus objecta proponuntur visui ; & quæ per aures tantum penetrabant ad animum, per oculos jam habent ingressum. Videri jam potest, qui *Verbum est.* Si fides Olao Magno in Borealibus terris rigor hyemis loquentium verba gelat in glaciem , durat in crustam , quæ subindè mitiore afflatu Favonij sub veris initium in pluvias dissoluntur. Æterni *Verbum* Patris rigidissima prolatum in terris hyeme Bethlehemi congelatur in stabulo, amoris Zephyro liquatur in lachrymas.

Videamus hoc Verbum. Redierunt tandem felicia illa sæcula, quibus verba non erant tantum verba sed fiebant res. Candor vetus orbi reducitur : Vir Verbi , Verbum viri mensura est. *Verum & Verbum* posthac ne una quidem littera distinguuntur. Veri gypso incrustata mendacia , & synceritatis fucis fraudes illitæ proscribuntur. Nullus deinceps

Ola. Mag. hist.

ceps in ore ficto ludat Polycletus. Verba ut olim ab ore loquentis in rem, in saxum abeant. Fiat quod dicitur, ne tantum sit dictum. Ab ore loquentis DEI *Verbum caro factum est.*

Videamus hoc Verbum. Ecce ad oculum nobis explicat Pater æternus suæ conceptum æternitatis. Usquè adeò æterna veritas hominibus persuaderi non potuit, nisi fieret palpabilis, & DEUM esse mundus non credidit, nisi ad oculum demonstraretur.

Videamus hoc Verbum quo argumentatus ad hominem DEUS, & principium petijt, & circulum commisit, sed optimam nihilominus consequentiam mundo intulit universo. *In principio erat Verbum.* *Ioann. 1.*
& *Novissimè diebus istis locutus est nobis in filio, qui Verbum erat apud Deum.* Ab Alpha progressus ad *ad Heb. 1.*
Omega, ab Omega regressus in Alpha, æternitatis circulum suæ Emblema gloriæ delineavit in carne. Et cujus erat gigantea è cœlo egressio, infantilis est in præsepiti quies, Virilis erit occursum ejus usquè ad summum ejus. Dicat nunc Propheta *AAA, Domine DEUS: ecce nescio loqui, quia puer ego sum: doce bit virum loqui hoc Verbum infans A, O, Amo.* *Ier. 1.*

Videamus hoc Verbum. Adeste Philosophi: novam hic discite Philosophiam: Infinitum actu est clausum terminis; infinitum per essentiam, est in quantitate finita; carens terminis carneis terminis circumscribitur immensitas. Qui omnem ambit locum, mensuraturà loco; & cui non est locus in diverforio, locum habet comunem cum brutis. Geminæ naturæ omninò dispares in unum coalescunt compositum, & quæ duo fuerant, fiunt unum. Divinum hoc inventum est, quod una in persona Deitas & huma-

humanitas connectantur, & idem ille qui immensus est per Deitatem, per pueri tenellum corpus mensuretur in carne. Divinum inventum est, duo disparia tam prodigiosè sociari extrema, extendi ac contrahi, excurrere ac circumscribi, dilatari, & stringi: & cum soli DEO conveniat DEUM comprehendere, ut id etiam ab homine fiat, sub novæ comprehensionis analogia carne amiciri.

Videamus hoc verbum. Adeste Theologi, videamus intensiore oculorum nisu, defixo obtutu in originem, terminum, proprietatem. Loquitur Pater Origo verbi, *Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea Regi. Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis. Speciosus forma præ filiis hominum.* Ne caligat hic oculi; videbimus abscondita à constitutione mundi, & divinæ arcana sapientiæ felici scrutabimur curiositate. O catenam mysteriorum, cum vinctus fasciis in præsepi Deus concatenatur hominibus! In stabulo Deus scholam aperit, ac veluti scientiarum omnium Encyclopædiam unico suæ intellectionis verbo auspiciatur. Nec Asini quidem meretur nomen, qui nihil capit in hoc Athenæo. *Cognovit enim bos possessorem suum, & Asinus præsepe Domini sui.* Dictat Pater, excipit spiritus velociter scribens, quia *nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia.* Explicat Filius *speciosus formâ præ filiis hominum,* qui idem *correpetitor,* an *Cor repetens, Fili præbe mi cor tuum,* quia petens principium: *Omnia quæcunque audivit à Patre suo nota fecit nobis.* Pythagoricum videri posset traditurus dogma, cum Magister filertij *verbum* infans præsepis suggestum occupet, circa quod tantum muta animalia occupantur, nisi ipsum Filij silentium esset Patris facundia, & compendiosa omnis doctrina

Psal. 44.

Isai. 1.

Psal. 44.

Ioan. 15.

næ professio. *Cum quietum silentium contineret omnia, Sap. 18.*
Et nox in suo cursu medium iter haberet, omnipotens sermo
tuus è cœlo à regalibus sedibus venit. Quomodo silen-
 tium si sermo? quomodo sermo si verbum? quomo-
 do verbum si tacens? nempè nocte mediâ vel ipsum
 silentium vocale est, & de Deo verbo clamant omnia,
 etiam quæ non clamant. Silet mundus, loquitur
 cœlum; sed filet mundus, quia obsurduit, loquitur
 cœlum, ut aures mundo reseret. Sic uno verbo fre-
 git Deus mundi silentium, apud quem tacere virtus
 esse non potest, cum necessariò per omnem loqua-
 tur æternitatem. Utinam verbi Echo sit mundus,
 & ex passivo verbo Activum faciat, amantem redam-
 met! uno verbo Deus profiteri cœpit in tempore
 Theologiam sibi cœvam, sibi impressam, sed simul
 eam impressit humanitati usus Typographo spiritu,
 qui est calamus scribæ velociter scribentis. Atquè
 ita prodijt Anno Conditi Mundi quater millesimo
 quinquagesimo secundo sub altissimâ umbrâ com-
 pendium Theologiæ divinæ: editio secunda auctior
 humanæ carnis frustillo, cum gratiâ & privilegio
 æterni Regis, & totius approbatione universitatis.
 Prodiit inquam nocte mediâ editus in lucem Patris
 Filius, æterni æternus, qui *lucem habitat in accessibilem*
 sub umbrâ lucis, in umbrâ carnis, & visibilem se
 præbuit invisibilis DEUS, *verbum caro, verbum vi-*
sibile. A Patre luminum expectare non debuimus
 filium nisi *amictum lumine sicut vestimento,* & lucis sti-
 patum satellitio, quia in splendoribus Sanctorum
 generatum; qui nocte nasci fructum reputet suæ
 gloriæ, quippè lucis alienæ nihil indigus, cum nul-
 lâ nocte componi potest. Omnes præfentiâ suâ de-
 tenebrat tenebras, denoctat noctes, exumbrat um-
 bras *splendor paternæ gloriæ.*

Salian.

1. Tim. 6.

Psal. 103.

Heb. 1.

G

Vide-

- Videamus hoc verbum, an verò etiam vestiti humanæ carnis epomide doctrinam audiamus. Tractat de habitibus & actibus humanis. Et homo factus, habitu inventus ut homo. Unico actu Theandrico facilitatus ad omnes humanitatis labores Portans omnia Verbo virtutis suæ. Tractat de gratia. Apparuit gratia DEI saluatoris nostri omnibus hominibus, quia ipse plenus gratiæ & veritatis, de cuius plenitudine omnes accepimus. Ipsa quoque mater ex eo gratiâ plena. De jure & Iustitiâ : Apparuit benignitas & humanitas Saluatoris nostri DEI non ex operibus Iustitiæ, quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit. Exarmata scilicet DEI Iustitia misericordiam induit, & dum illa de cœlo prospicit, quando veritas de terra oritur, in terrâ misericordia & veritas obviaverunt sibi amoris osculo, Iustitiæ & pacis nomine personatæ. De Iustificacione. Iustificati gratia ipsius hæredes simus secundum spem vitæ æternæ. Nemo divinæ pulchritudinis effigiem odioso peccati lituratam nigrore, ad primigenias revocaret lineas, nisi Trinitatis imago & character DEUS homo statueretur exemplar. In nubecula parva vestigium hominis, indolem DEI venari debet, qui ad prototypi lineamenta collineat. De Indulgentijs. Purgationem peccatorum faciens. Scriptum noxialis pomi venenato succo mortis chirographum Virgineus tantum sanguis potuit obliterare. Reconciliati salvi erimus in vita ipsius. Quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, & posuit in nobis verbum reconciliacionis. Ipse hodie infantili voce vagiens A A nota absolutionis & albo calculo donat reos. De contractibus. Dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab*
- Heb. 1.
Ad Tit. 2.
Ad Tit. 3.
ad Tit. 3.
ad Heb. 1.
Rom. 5.
2. Cor. 5.
ad Tit. 2.
- omni

omni iniquitate. Si unquam alias jam certè *Meum & Tuum*, frigidum est verbum, sed quod omnia mundo invexit bona. Non disputent ampliùs Iurisperiti, an ejusdem rei Dominium possit esse in solidum penes duos. Hoc verbum ita *Meum* est ut sit etiam *Tuum*, ita *Tuum*, ut etiam *Meum*, ita utriusquè, ut etiam omnium. De fide, spe, & charitate. *Estis salvati per fidem. Exspectantes beatam spem, & adventum gloriæ magni DEI. In hoc apparuit charitas DEI in nobis, quoniam filium suum unigenitum misit DEUS in mundum.* Hac gratiarum Triade omnes sumus Theologi, qui credimus, speramus, amamus.

S Crystost
in Gen.

Ephes. 2.
ad Tit. 2.
1. Ioan. 4.

Videamus hoc verbum. Unum hoc ad nostræ felicitatis deerat incrementum, ut generatus à Patre Filius necessariò per intellectum, generaretur etiam liberè per voluntatem. *Eruñavit inquit cor meum Verbum bonum* si verbum, quomodo bonum? si bonum, quomodo Verbum? Verbum cognitionis terminus, bonum voluntatis amantis objectum est. Intellectus res ad se trahit, voluntas trahitur à rebus. *In principio erat verbum, & Verbum erat apud DEUM* Erat in Patris intellectu in ternis veluti conclusum penetralibus; sed quia *scriptum est de me ut facerem voluntatem tuam, DEUS meus volui*, exarsit amor in corde Patris, extraque deduxit Filium, ut juxta voluntatis indolem, quæ extra se fertur, profiliret è corde Patris in cor Virginis, è corde Virginis in uterum, ex utero in præsepe. Nempè obediens Patri Filius per potentiam obedientialem se demisit ad hominem, ut homo per eandem elevaretur ad DEUM. *Exinanivit semetipsum formam servi accipiens*, sequestratâ divinitatis majestate, depressâ altitudine, obvelatâ gloriâ. Sed exina-

Ioan. 1.

Psal. 39.

Philip. 2.

ri sublimitas non potuit, & humanis DEUS mancipari obsequijs, nisi vel amore, vel servitute. Voluit & amore & servitute. Servus quidquid est, Domini est, cui vitæ & mortis debet stipendium: amans quidquid est, amati est, in quem transit suavi amoris impulsu. Rapitur voluntas placidaquæ obsidione animum amantis captivat, & amato tradit in mancipium. Totum amantem evacuat, ut totum transfundat in amatum. Sic DEI Filius exinanivit semetipsum *Verbum caro factum*. Ingenium Filij mater imitata Filium generans cum esset ingenua Ancillam se tamen Domini profitetur, ut videlicet vel in ipso conspectu servile stigma fronti prolis inureret, ac formam ancillæ susciperet, de quâ nasciturus erat *formã servi accipiens*. Imitata etiam generationem Patris consensit per voluntatem. *Fiat mihi secundum verbum tuum*: eodem verbo, *Fiat* mundum quasi recreans, quo Pater creaverat: & facta *Mater pulchra dilectionis*, ex amore genuit Filium paternæ dilectionis; quem dedit Pater, quia Mundum dilexit, edidit Mater, quia amans consensit. Uterquæ partu libero & necessario: Pater necessario intellectûs, libero voluntatis: Mater libero voluntatis, necessario uteri: & quem Pater *ex utero ante luciferum* loquendo genuit, hunc Mater ex utero nocte media (ut sic dicam) gignendo locuta est.

Eccli.24.

Ah quot modis gignitur Deus ille, cui generari proprietas est: quot modis nascitur cujus nativitatis finis nullus est, quia nullum paternæ generationis principium! En verò iterum se catenato arcanorum nexu mysterio vinculat mysterium. Unâ contentus non erat generatione Filius, ut vel suos vel maternos augeter titulos, sibi ambivit fraternum. Quo-
modo

modo enim Matrem beatam dicerent omnes generationes, nisi vel plures haberet filios, vel eundem sæpius generaret? quomodo Pater Filio fratrem daret, cum Deus se totum exhauriat gignendo Deum, & infinitus intellectus, infinito verbo totus impendi debeat, nisi matris fœcunditas unitatem filiationis divinæ, fratrum adoptivorum multitudine compensaret. Peperit igitur Mater Filium suum primogenitum, ut esset primogenitus in multis fratribus. Pater verò prædestinavit nos in adoptionem filiorum per **J E S U M Christum in ipsum**, secundum propositum voluntatis suæ. Felices nos hac generatione, quia *si filij & coheredes, coheredes autem Christi.*

Matth. 1.
Rom. 8.
Ephes. 1.

Rom. 8.

Joan. 1.

ad Tit. 2.

S. Aug. lib.
de mort.
Eccl.
Rom. 8.

Vidimus non tantum audivimus Academici verbum quod factum est. Vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti à Patre, gloriam quasi primogeniti à matre. Transivimus usque Bethlehem, transeamus porrò ad terminum. Semper in transitu sunt viatores. In solo termino quies est. Ne sit tamen transitus noster sine mutatione reali, sine modo: Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus erudiens nos, ut abnegantes impietatem, & sæcularia desideria, sobriè, & justè, & piè vivamus in hoc seculo. Semper christiani Peripatetici sicut in die honestè ambulemus. En realis mutatio, eruti à tenebris, ut filij lucis simus. Augustinus præscribit modum: Deum amare modus est sine modo diligere. Ecce modus Cum verbum caro factum est, nos facta carnis mortificèus: Si autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. Quicumque enim spiritu Dei aguntur, ij sunt Filij Dei. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus Abba Pater. Videamus, quamdiu videmus hoc verbum quod factum est. Oculi amoris

ris sunt januæ, per oculos exit ab amante anima, per oculos intrat in amatum. Nunquam amplius claudamus oculos ad protoplastis somnolentiam assuetos, donec se perdant in lucis divinæ Oceano & penitus absorbeantur. In hoc mari pati naufragium, est invenire salutis portum. Felix oculorum jactura in uno oculorum, qui *totus est oculus*. Omnium instar visionum est unica visio videntis omnia. Videamus quamdiù videmus, fratrem nostrum primogenitum felices Narcissi *in speculo & enigmatè*; olim videbimus eum sicuti est *verbum visibile, verbum bonum*. Dixi.

*Aug. in
Psal. 121.*

1. Cor. 13.

DISCURSUS V.

Dominica infra octavam Nativitatis.
Statuæ.

T H E M A.

Ecce positus est hic in ruinam & in resurrectionem multorum, & in signum cui contradicetur. *Lucæ. 2.*

S Y N O P S I S.

I. Noluît Achaz petere à Deo signum, quo esset securus contra hostilem impetum: sed Deus illi dedit signum non petitum infantem Virginis filium pannis involutum, qui positus est in ruinam & resurrectionem.	II. Inter signa ferè præcipua sunt statuæ, quas veteres ponebant ad excitandam in posteris majorum virtutem.
	III. Tale signum erectum est, Bethlehemî supra basim præsepis, cui debent conformari nostra signa, ut non representent colossos